

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан філологічного факультету

І. С. Бондаренко

2023 року

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ МОВИ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки бакалавра
очної (денної) та заочної (дистанційної) форм здобуття освіти
спеціальності 035 Філологія
освітньо-професійна програма Російська мова та література. Друга мова

Укладач: Бакаленко Ірина Миколаївна,
кандидат педагогічних наук доцент,
доцент кафедри української літератури

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри української літератури

Протокол № 1
від «28» серпня 2023 р.
Завідувач кафедри
слов'янської філології

І. Я. Павленко

Ухвалено науково-методичною радою
філологічного факультету

Протокол № 1
від «05» вересня 2023 р.
Голова науково-методичної ради
філологічного факультету

І. Л. Мацегора

Гарант освітньо-професійної програми

2023 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	<i>Галузь знань</i> 03 – Гуманітарні науки	Нормативна Дисципліни професійної підготовки	
Розділів – 2	<i>Спеціальність</i> 035 Філологія <i>Спеціалізація</i> 035.034 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – російська <i>Освітня програма</i> Російська мова і зарубіжна література Друга мова	Рік підготовки	
Загальна кількість годин – 120 год.		3-й	-
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента –5	Рівень вищої освіти: бакалаврський	Лекції	
		32	-
		Практичні	
		16	-
		Самостійна робота	
		72	-
	Вид контролю		
	екзамен	-	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Відповідно до освітньої програми підготовки здобувачів вищої освіти освітньої програми «Російська мова і зарубіжна література Друга мова» курс методики викладання російської мови має не лише навчально-прикладний характер і не обмежується розробкою практичних рекомендацій, необхідних для студентів педагогічних закладів освіти, а й спрямований на здійснення складнішого завдання – систематизацію теоретичних засад і обґрунтування практичних рекомендацій сучасної методики мови як педагогічної науки і як практичного керівництва в майбутній педагогічній діяльності.

Мета курсу полягає у формуванні професійних умінь та навичок майбутніх учителів-словесників, які покликані виховати національно свідому, духовно багату мовленнєву особистість,

яка володіє вміннями і навичками вільно, комунікативно виправдано користуватися засобами рідної мови – її стилями, типами і жанрами в усіх видах мовленнєвої діяльності.

Відповідно до поставленої мети головними завданнями методики викладання російської мови є: сформувати у майбутніх вчителів-мовників свідоме ставлення до російської мови, розуміння її значення як предмета шкільного навчання і засобу вивчення інших курсів; озброювати студентів знаннями зі сфери російської лінгводидактики, на основі яких вони могли б досягати свідомого і міцного засвоєння учнями програмового матеріалу з російської мови, ефективно організовувати навчальну діяльність школярів з цього предмету, формувати пізнавальну самостійність учнів; навчити майбутніх словесників самостійно працювати з науково-методичною літературою; стимулювати науково-методичну творчість студентів, прагнення вдосконалювати свою педагогічну освіту, прищеплювати творче ставлення до вчительської праці; апробувати отримані професійні знання і вміння під час проходження педагогічної практики.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен

ЗНАТИ:

- методологію й основні етапи становлення й розвитку методики викладання російської мови;
- зміст і концепцію мовної освіти на сучасному етапі;
- етапи та особливості мовної освіти у школах різних типів;
- закономірності засвоєння російської мови;
- принципи, методи та прийоми викладання мови;
- специфіку сучасного уроку російської мови та його альтернативні моделі;
- основи інформаційної культури студента-філолога;
- особливості проведення факультативної та позакласної роботи з російської мови;
- якості та особливості мовленнєвої культури вчителя-словесника;
- різновиди усного мовлення вчителя-словесника та невербальні способи спілкування.

УМІТИ:

- здійснювати аналіз шкільних програм;
- аналізувати наукову та методичну літературу з метою використання її у процесі підготовки конспектів з мови;
- складати конспекти уроків з мови;
- проводити уроки з російської мови в середніх і старших класах під час педагогічної практики;
- працювати з передовим методичним спадком, інтегрувати в урок мови нові інформаційні технології, сформувати власний індивідуальний стиль;
- виробити самостійне методичне бачення з вивчення обраного мовного матеріалу та практично застосовувати сформовані вміння та навички у майбутній педагогічній діяльності;
- володіти навичками виразного читання;
- писати курсові й дипломні роботи з проблем викладання російської мови.

Згідно з вимогами освітньої програми студенти повинні досягти таких **компетентностей**:

Програмні компетентності		Результати навчання
Інтегральна	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефхівцями державною та іноземною(ими) мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації. 2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати. 3. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти. 4. Розуміти фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства. 5. Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо.

		<p>6. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.</p> <p>7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.</p> <p>8. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови (мов) і літератури (літератур), що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання в професійній діяльності.</p> <p>9. Характеризувати діалектні та соціальні різновиди мов(и), що вивчаються(ється), описувати соціолінгвальну ситуацію.</p> <p>10. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.</p> <p>11. Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами.</p> <p>12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.</p> <p>13. Аналізувати й інтерпретувати твори української та зарубіжної художньої літератури й усної народної творчості, визначати їхню специфіку й місце в літературному процесі (відповідно до обраної спеціалізації).</p> <p>14. Використовувати мову(и), що вивчається(ються), в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.</p> <p>15. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.</p> <p>16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності.</p> <p>17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання</p> <p>18. Мати навички управління комплексними діями або проектами при розв'язанні складних проблем у професійній діяльності в галузі обраної філологічної спеціалізації та нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах.</p> <p>19. Мати навички участі в наукових та/або прикладних дослідженнях у галузі філології.</p>
Загальні	3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.	<p>1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземною(ими) мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.</p> <p>2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.</p> <p>5. Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, приборчниками різних політичних поглядів тощо.</p> <p>6. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.</p> <p>10. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.</p> <p>11. Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами.</p> <p>14. Використовувати мову(и), що вивчається(ються), в усній та</p>

		письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.
4. Здатність бути критичним і самокритичним.		2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати. 3. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти. 5. Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо. 18. Мати навички управління комплексними діями або проектами при розв'язанні складних проблем у професійній діяльності в галузі обраної філологічної спеціалізації та нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах.
5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.		2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати. 3. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.
6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.		2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати. 3. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти. 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють. 13. Аналізувати й інтерпретувати твори української та зарубіжної художньої літератури й усної народної творчості, визначати їхню специфіку й місце в літературному процесі (відповідно до обраної спеціалізації). 15. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів. 17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання 19. Мати навички участі в наукових та/або прикладних дослідженнях у галузі філології.
7. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.		3. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти. 4. Розуміти фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства. 6. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності. 7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів. 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють. 13. Аналізувати й інтерпретувати твори української та зарубіжної художньої літератури й усної народної творчості, визначати їхню специфіку й місце в літературному процесі (відповідно до обраної спеціалізації). 16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності. 17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання 18. Мати навички управління комплексними діями або проектами

		<p>при розв'язанні складних проблем у професійній діяльності в галузі обраної філологічної спеціалізації та нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах.</p> <p>19. Мати навички участі в наукових та/або прикладних дослідженнях у галузі філології.</p>
	<p>8. Здатність працювати в команді та автономно.</p>	<p>1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземною(ими) мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.</p> <p>2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.</p> <p>3. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.</p> <p>4. Розуміти фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства.</p> <p>5. Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо.</p> <p>6. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.</p> <p>18. Мати навички управління комплексними діями або проектами при розв'язанні складних проблем у професійній діяльності в галузі обраної філологічної спеціалізації та нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах.</p> <p>19. Мати навички участі в наукових та/або прикладних дослідженнях у галузі філології.</p>
	<p>9. Здатність спілкуватися іноземною мовою.</p> <p>10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p>	<p>2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.</p> <p>3. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.</p> <p>5. Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо.</p> <p>6. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.</p> <p>10. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.</p> <p>11. Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами.</p> <p>14. Використовувати мову(и), що вивчається(ються), в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.</p>
	<p>11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях</p>	<p>1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземною(ими) мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.</p> <p>6. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.</p> <p>7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.</p> <p>8. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови (мов) і літератури (літератур), що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання в професійній діяльності.</p> <p>9. Характеризувати діалектні та соціальні різновиди мов(и), що вивчаються(ється), описувати соціолінгвальну ситуацію.</p>

		<p>10. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.</p> <p>11. Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами.</p> <p>12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.</p> <p>13. Аналізувати й інтерпретувати твори української та зарубіжної художньої літератури й усної народної творчості, визначати їхню специфіку й місце в літературному процесі (відповідно до обраної спеціалізації).</p> <p>14. Використовувати мову(и), що вивчається(ються), в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.</p> <p>15. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.</p> <p>16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності.</p> <p>17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання</p> <p>18. Мати навички управління комплексними діями або проектами при розв'язанні складних проблем у професійній діяльності в галузі обраної філологічної спеціалізації та нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах.</p> <p>19. Мати навички участі в наукових та/або прикладних дослідженнях у галузі філології.</p>
	<p>12. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.</p>	<p>1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземною(ими) мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.</p> <p>2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.</p> <p>3. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.</p> <p>4. Розуміти фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства.</p> <p>5. Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо.</p> <p>6. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.</p> <p>7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.</p> <p>8. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови (мов) і літератури (літератур), що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання в професійній діяльності.</p> <p>9. Характеризувати діалектні та соціальні різновиди мов(и), що вивчаються(ється), описувати соціолінгвальну ситуацію.</p> <p>10. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.</p> <p>11. Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами.</p> <p>12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та</p>

		<p>характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.</p> <p>13. Аналізувати й інтерпретувати твори української та зарубіжної художньої літератури й усної народної творчості, визначати їхню специфіку й місце в літературному процесі (відповідно до обраної спеціалізації).</p> <p>14. Використовувати мову(и), що вивчається(ються), в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.</p> <p>15. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.</p> <p>16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності.</p> <p>17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання</p> <p>18. Мати навички управління комплексними діями або проектами при розв'язанні складних проблем у професійній діяльності в галузі обраної філологічної спеціалізації та нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах.</p> <p>19. Мати навички участі в наукових та/або прикладних дослідженнях у галузі філології.</p>
	<p>13. Здатність проведення досліджень на належному рівні.</p>	<p>1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземною(ими) мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.</p> <p>2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.</p> <p>6. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.</p> <p>7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.</p> <p>8. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови (мов) і літератури (літератур), що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання в професійній діяльності.</p> <p>11. Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами.</p> <p>12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.</p> <p>13. Аналізувати й інтерпретувати твори української та зарубіжної художньої літератури й усної народної творчості, визначати їхню специфіку й місце в літературному процесі (відповідно до обраної спеціалізації).</p> <p>14. Використовувати мову(и), що вивчається(ються), в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.</p> <p>15. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.</p> <p>16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у</p>

		<p>професійній діяльності.</p> <p>17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання</p> <p>19. Мати навички участі в наукових та/або прикладних дослідженнях у галузі філології.</p>
Фахові	<p>9. Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами.</p>	<p>1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземною(ими) мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.</p> <p>6. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.</p> <p>10. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.</p> <p>11. Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами.</p> <p>14. Використовувати мову(и), що вивчається(ються), в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.</p> <p>19. Мати навички участі в наукових та/або прикладних дослідженнях у галузі філології.</p>
	<p>11. Здатність до надання консультацій з дотримання норм літературної мови та культури мовлення.</p>	<p>1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземною(ими) мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.</p> <p>5. Співпрацювати з колегами,представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо.</p> <p>6. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.</p> <p>7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.</p> <p>8. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови (мов) і літератури (літератур), що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання в професійній діяльності.</p> <p>9. Характеризувати діалектні та соціальні різновиди мов(и), що вивчаються(ється), описувати соціолінгвальну ситуацію.</p> <p>10. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.</p> <p>11. Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами.</p> <p>14. Використовувати мову(и), що вивчається(ються), в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.</p>

Міждисциплінарні зв'язки: Курс «Методика викладання російської мови» є необхідною складовою частиною вивчення фахових дисциплін та спецкурсів, професійної та практичної підготовки студентів-філологів. Він дає можливість дати студентам ґрунтовні знання про основні закономірності вивчення російської мови, найбільш доцільні принципи, методи, прийоми та технології навчання, сформулювати у них знання, вміння й навички викладання курсу російської

мови в середніх навчальних закладах усіх типів, творче методичне мислення й достатній рівень методичної компетенції.

Курс «Методики викладання російської мови» тісно пов'язаний з філософією, естетикою, дидактикою, педагогікою, психологією, теорією та історією літератури та мовознавством. Взаємодія названих дисциплін у навчальному процесі створює наукове підґрунтя для формування знань, умінь та навичок з методики мови. Зокрема дають можливість використовувати матеріали й дані зазначених наук не в повному обсязі, а лише необхідне, актуальне та ефективне для формування методичної компетентності майбутнього вчителя-словесника: виявляють сенс наукової діяльності; взаємодію наукової та інших сфер діяльності, тобто розглядають науку з точки зору практики, суспільства, культури, людини; вирішують завдання удосконалення, раціоналізації наукової діяльності; визначають шляхи вирішення проблем – опису та аналізу етапів наукового дослідження; аналізу мови науки; виявлення сфери використання окремих прийомів і методів (пояснення, доказ, експеримент); аналізу дослідницьких принципів, підходів, концепцій (редукціонізм, елементаризм, системний підхід та інші).

3. Програма навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. Історія та теорія методики викладання російської мови як науки

Тема 1. Методика викладання російської мови як наука і навчальна дисципліна. Концепція мовної освіти на сучасному етапі

Предмет і завдання методики. Концептуальні засади навчання російської мови. Концепція мовної освіти. Державний стандарт мовної освіти в Україні. Російська мова – основа інтелектуального і духовного розвитку особистості. Значення шкільного курсу російської мови та його місце серед інших навчальних дисциплін. Мета й завдання російської мови у шкільній освіті. Зміст і принципи побудови шкільного курсу. Лінгвістичні основи навчання російської мови. Основні умови навчання російської мови. Комунікативне спрямування у навчанні російської мови. Основні аспекти навчання мови в середній школі.

Тема 2. Становлення та розвиток методики викладання мови. Шляхи розвитку методики викладання російської мови

Зародження методики викладання мови. Розвиток методики викладання словесності в ХІХ ст. (вклад російських письменників у справу розвитку методики викладання російської мови, створення шкільних підручників, система мовної освіти С. Русовою, педагогічна діяльність Ф. Буслаєва, В. Стоюніна, І. Срезневського, К. Ушинського, В. Водовозова, В. Острогорського та інших). Становлення російської методики викладання мови в ХХ ст. (методичні концепції Л. Булаховського, С. Чавдарова, В. Масальського, А. Медушевського, М. Шкільника, М. Тищенко, І. Синиці, М. Бардаш, О. Беляєва, О. Текучова, М. Позднякова, Л. Федоренко, М. Баранова та інших). Актуальні проблеми сучасної методики викладання мови в школі: загальні питання викладання мови в школі, посилення виховної функції уроків мови, підвищення розвивальної функції навчання засобами мистецтва слова, удосконалення форм і методів викладання мови в школі.

Тема 3. Зміст і організація навчання російської мови в освітніх закладах

Зміст і принципи побудови курсу «Російська мова». Основні етапи вивчення російської мови. Варіативність структури і змісту курсу «Російська мова» в 5-9 і в 10-11 класах. Поглиблений курс російської мови. Факультативні та спеціальні курси російської мови. Принципи побудови шкільних підручників. Особливості навчання російської мови у школах з українською мовою викладання.

Тема 4. Закономірності навчання російської мови. Психологічні та дидактичні основи навчання мови

Зв'язок методики навчання мови з психологією і дидактикою. Реалізація зв'язку мови (мовлення) і мислення в навчальному процесі. Мовленнєва діяльність та її компоненти. Основні психічні процеси під час навчання мови. Мотиви учіння. Рівні сприймання мовного матеріалу. Мовні та мовленнєві уміння і навички. Закономірності навчання російської мови. Психологічні та дидактичні основи навчання російської мови. Міжпредметні зв'язки та інтегроване навчання. Принципи навчання мови.

Тема 5. Технологія навчання російської мови

Технологія навчання мови. Методи і прийоми навчання російської мови. Характеристика методів навчання. Програмоване навчання. Комп'ютеризоване навчання. Інтерактивні методи навчання. Системний підхід у навчанні мови. Проблемність у навчанні. Вивчення програмового матеріалу укрупненими частинами. Засоби навчання.

Тема 6. Теорія і практика сучасного уроку мови

Проблема уроку в сучасній лінгводидактиці. Класифікація уроків. Особливості структури уроку мови. Технологія сучасного уроку мови. Нетрадиційні (нестандартні) уроки. Планування уроків мови та підготовка до них. Спостереження й аналіз уроку.

Тема 7. Специфіка уроку російської мови

Сучасне науково-методичне уявлення про урок російської мови та його альтернативні моделі. Типології класно-урочних форм з мови (концепції С. Чавдарова, О. Петровської, Є. Дмитровського, В. Онищука, О. Текучова, М. Махмутова, М. Успенського, М. Позднякова, П. Афанасьєва, О. Біляєва, М. Баранова та інших). Нові підходи до класифікації уроків мови. Сучасний урок мови в школі: умови вдосконалення уроку мови; методична специфіка уроку мови; основні вимоги до сучасного уроку мови. Структура уроку мови, ланцюжок навчальних ситуацій: традиційна структура (чотиричленна) й поетапна. Особливості структури кожного типу уроку. Нестандартні уроки та методика їх проведення. Ефективність уроку в кабінеті мови.

Тема 8. Сучасний учитель мови

Вимоги до вчителя мови: учитель словесності як предметник, як вихователь, як людина; самоаналіз учителя; пам'ятка учителя мови; напрямки мовознавчо-методичного пошуку. Планування роботи вчителя мови: планування програмового матеріалу; методичне об'єднання вчителів-словесників; школи передового педагогічного досвіду; облік праці та звітність учителя мови. Система діяльності вчителя-словесника: наукова організація праці (НОП), конструкторська діяльність, творчий характер фаху, технологія новаторства, участь учителя-словесника в педагогічному експерименті з методики мови; громадсько-політична діяльність вчителя-словесника, його місце і роль в житті суспільства. Удосконалення кваліфікації й підвищення майстерності вчителя мови; вивчення, узагальнення й поширення передового досвіду вчителя-словесника; самоосвіта вчителя мови; науковий аналіз роботи та методична допомога вчителю. Інноваційні технології викладання російської мови: дидактична евристика, інтерактивне навчання, сугестопедична навчальна система, концентроване навчання, текстотворення, комп'ютерні технології, продуктивне навчання, модульно-розвивальна система навчання як одна із форм ведення діалогу «текст – учень – учитель». Технічні засоби на мовних заняттях: діафільми та діапозитиви, навчальні кінофільми, звукові посібники, телебачення, мультимедійний комп'ютер, Internet.

РОЗДІЛ 2. Особливості засвоєння лінгвістичної теорії

Тема 9. Методика навчання фонетики, графіки, орфоєпії

Аналіз змісту розділів «Фонетика», «Графіка» та «Орфоєпія» в чинних програмах і підручниках з російської мови. Прийоми формування в учнів орфоєпічних дій. Шляхи подолання фонетичних діалектизмів у мовленні учнів. Попередження помилок, викликаних явищем інтерференції. Прийоми з'ясування співвідношення між вимовою і написанням у словах. Робота з довідковою літературою. Значення писемного мовлення в житті суспільства. Відмінності у засобах вираження та сприймання усної й писемної форм мовлення. Особливості роботи над розділом «Графіка» в середніх та старших класах. Моделювання структури і змісту різнотипних уроків вивчення фонетики й орфоєпії.

Тема 10. Особливості вивчення лексикології та фразеології, будови слова та словотвору

Психологічні, лінгвістичні, методичні засади навчання лексикології й фразеології, будови слова та словотвору. Мета й завдання навчання розділів «Лексикологія», «Фразеологія», «Будова слова» та «Словотвір». Зміст шкільного курсу лексикології й фразеології, будови слова та словотвору. Аналіз чинних програм щодо вивчення зазначених розділів. Принципи методики лексикології й фразеології, будови слова та словотвору. Своєрідність використання методів, прийомів та засобів навчання мови на уроках лексикології й фразеології, будови слова та словотвору. Шляхи подолання труднощів засвоєння учнями лексичної системи російської мови та у виділенні морфем. Особливості методики фразеології. Система тренувальних прав з лексикології та фразеології, будови слова та словотвору.

Тема 11. Особливості вивчення морфології та синтаксису

Лінгвістичні основи методики вивчення морфології та синтаксису в школі. Значення, завдання і зміст вивчення морфології та синтаксису в шкільному курсі. Лінгводидактичні та власне методичні принципи навчання морфології та синтаксису. Методи, прийоми та засоби теоретично-практичного вивчення морфології та синтаксису. Вивчення морфології та синтаксису у зв'язку з іншими розділами мовознавства. Робота з розвитку зв'язного мовлення учнів на різних етапах засвоєння морфологічної та синтаксичної теорій. Шляхи подолання труднощів у вивченні частин мови та синтаксичних одиниць.

Тема 12. Методика навчання орфографії

Орфографія в шкільному курсі російської мови (зміст, мета, завдання). Основні напрями розвитку методики навчання орфографії. Граматичний і антиграматичний напрямки. Орфографія в радянській школі. Загальні принципи навчання орфографії. Свідомість і автоматизм у процесі оволодіння правописом. Роль граматики, орфографічних правил, читання під час вивчення орфографії. Принципи російського правопису, залежність від них навчання орфографії. Поняття про орфограму. Основні правописні терміни. Методи й прийоми навчання орфографії. Система орфографічних вправ і види робіт у навчанні орфографії. Наочність на уроках орфографії. Робота над формуванням орфографічних навичок. Подолання помилок інтерферентного характеру.

Тема 13. Методика навчання пунктуації

Місце і значення розділу «Пунктуація» в шкільному курсі мови. Завдання пунктуації відповідно до вимог чинних програм. Урахування принципів пунктуації в реалізації навчальних завдань. Методичні прийоми навчання пунктуації. Види тренувальних вправ з пунктуації. Бібліографічний огляд праць з проблем пунктуації.

Тема 14. Словникова робота на уроках російської мови

Лінгводидактичні основи словникової роботи. Зміст і форми словникової роботи. Словникові вправи. Лексична робота на уроках граматики. Робота над словом на уроках мови та інших предметів. Робота зі словниками. Формування лексичних умінь і навичок.

Тема 15. Робота із розвитку зв'язного мовлення учнів (мовленнєва змістова лінія)

Основні напрями роботи з розвитку мовлення і принципи мовленнєвої підготовки учнів. Мовленнєвознавчі поняття і шляхи їх засвоєння. Ознайомлення з мовленнєвими нормами та комунікативними якостями мовлення. Характеристика мовлення учнів: види, форми й типи мовлення. Удосконалення рецептивних видів мовленнєвої діяльності. Аудіювання, читання. Робота над продуктивними видами мовленнєвої діяльності. Говоріння, письмо. Джерела й методичні прийоми роботи з розвитку мовлення. Диференційована система робіт з розвитку зв'язного мовлення: проблема класифікації; система письмових робіт; види творчих робіт; варіативність системи; формування вмінь і навичок з розвитку мовлення. Види вправ з розвитку писемного мовлення учнів середніх класів: репродуктивні; репродуктивно-оцінні; твори різних жанрів; твори й перекази. Твори в старших класах: вимоги до учнівських творів; підготовка учнів до написання твору. Види переказів. Помилки в мовленні учнів.

Тема 16. Основні напрями роботи зі стилістики та риторики

Предмет і завдання шкільної стилістики. Функціонально-стилістичне спрямування у вивченні мови. Робота зі стилістики в початковій школі. Опрацювання стилів мовлення у 5-7 класах. Узагальнення і систематизація знань зі стилістики. Формування стилістичних умінь та навичок. Стилістичні вправи. Елементи риторики в 5-9 класах. Уроки риторики в старших класах.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин							
	денна форма				Заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	п	с. р.		л	п	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Розділ 1. Історія та теорія методики викладання російської мови як науки								
Тема 1. Методика викладання російської мови як наука і навчальна дисципліна. Концепція мовної освіти на сучасному етапі	8	2	2	4	-	-	-	-
Тема 2. Становлення та розвиток методики викладання мови. Шляхи розвитку методики російської мови	2	2	-	-	-	-	-	-
Тема 3. Зміст і організація навчання російської мови в освітніх закладах	14	2	2	10	-	-	-	-
Тема 4. Закономірності навчання російської мови. Психологічні та дидактичні основи навчання мови	4	2	2	-	-	-	-	-
Тема 5. Технологія навчання російської мови	12	2	2	8	-	-	-	-

Тема 6. Теорія і практика сучасного уроку мови	10	2		8	-	-	-	-
Тема 7. Специфіка уроку російської мови	12	2	2	8	-	-	-	-
Тема 8. Сучасний учитель мови	8	2		6	-	-	-	-
Разом за розділом 1	70	16	10	44	-	-	-	-
Розділ 2. Особливості засвоєння лінгвістичної теорії								
Тема 9. Методика навчання фонетики, графіки, орфоєпії	8	2	-	6	-	-	-	-
Тема 10. Особливості вивчення лексикології та фразеології, будови слова та словотвору	2	2	-	-	-	-	-	-
Тема 11. Особливості вивчення морфології та синтаксису	4	2	2	-	-	-	-	-
Тема 12. Методика навчання орфографії	7	2	1	4	-	-	-	-
Тема 13. Методика навчання пунктуації	7	2	1	4	-	-	-	-
Тема 14. Словникова робота на уроках російської мови	2	2	-	-	-	-	-	-
Тема 15. Робота із розвитку зв'язного мовлення учнів (мовленнєва змістова лінія)	12	2	2	8	-	-	-	-
Тема 16. Основні напрями роботи зі стилістики та риторики	8	2	-	6	-	-	-	-
Разом за розділом 2	50	16	6	28	-	-	-	-
Усього годин	120	32	16	72	-	-	-	-

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Методика викладання російської мови як наука і навчальна дисципліна. Концепція мовної освіти на сучасному етапі	2
2	Тема 2. Становлення та розвиток методики викладання мови. Шляхи розвитку методики викладання російської мови	2
3	Тема 3. Зміст і організація навчання російської мови в освітніх закладах	2
4	Тема 4. Закономірності навчання російської мови. Психологічні та дидактичні основи навчання мови	2
5	Тема 5. Технологія навчання російської мови	2
6	Тема 6. Теорія і практика сучасного уроку мови	2
7	Тема 7. Специфіка уроку російської мови	2
8	Тема 8. Сучасний учитель мови	2
9	Тема 9. Методика навчання фонетики, графіки, орфоєпії	2
10	Тема 10. Особливості вивчення лексикології та фразеології, будови слова та словотвору	2
11	Тема 11. Особливості вивчення морфології та синтаксису	2

12	Тема 12. Методика навчання орфографії	2
13	Тема 13. Методика навчання пунктуації	2
14	Тема 14. Словникова робота на уроках російської мови	2
15	Тема 15. Робота із розвитку зв'язного мовлення учнів (мовленнєва змістова лінія)	2
16	Тема 16. Основні напрями роботи зі стилістики та риторики	2
	Разом	32

6. Темы практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Російська мова як навчальна дисципліна в загальноосвітній школі. Аналіз практичного досвіду з методики викладання російської мови	2
2	Програма і підручники з російської мови. Планування навчального матеріалу з російської мови	2
3	Психологічні й дидактичні основи навчання російської мови. Методи, прийоми та засоби викладання російської мови в школі	2
4	Проблема типології уроків російської мови. Сучасний урок російської мови, його структурні елементи. Особливості технології сучасного уроку російської мови	2
5	Інноваційні технології навчання у процесі вивчення російської мови	2
6	Загальні питання вивчення граматики. Особливості вивчення морфології та синтаксису	2
7	Методика формування в учнів орфографічних та пунктуаційних навичок. Види диктантів та методика їх проведення	2
8	Підготовка до уроків розвитку зв'язного мовлення в процесі вивчення мови в школі	2
	Разом	16

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Методика викладання російської мови як наука і навчальна дисципліна. Концепція мовної освіти на сучасному етапі <i>Здійснити аналіз методичної періодики, скласти системний коментар одного з видань за рік За матеріалами методичної періодики проаналізувати методичну розробку уроку російської мови, обґрунтувавши доцільність методів, прийомів та видів роботи</i>	4
2	Зміст і організація навчання російської мови в освітніх закладах <i>Календарно-тематичне планування уроків російської мови</i>	4
3	Зміст і організація навчання російської мови в освітніх закладах <i>Рецензія шкільного підручника з російської мови</i>	6
4	Теорія і практика сучасного уроку мови <i>План-конспект уроку російської мови Представити обладнання одного з уроків російської мови</i>	8
5	Теорія і практика сучасного уроку мови <i>Розгорнутий конспект уроку російської мови Використання інноваційних технологій навчання на уроках російської мови</i>	8

6	Методика навчання фонетики, графіки, орфоєпії <i>Моделювання структури і змісту різноманітних уроків вивчення фонетики й орфоєпії</i>	6
7	Методика навчання орфографії <i>Система орфографічних вправ і види робіт у навчанні орфографії</i>	4
8	Методика навчання пунктуації <i>Добір текстів для проведення диктантів та переказів</i>	4
9	Робота із розвитку зв'язного мовлення учнів (мовленнєва змістова лінія) <i>Критерії і норми оцінювання письмових робіт з російської мови</i>	8
10	Теорія і практика сучасного уроку мови <i>Аналіз уроку російської мови</i> <i>Користуючись схемою аналізу уроку, проаналізувати відвіданий у школі урок мови</i>	8
11	Сучасний учитель мови <i>Форми позакласної роботи з мови</i> <i>Факультативні заняття з мови</i>	6
12	Основні напрями роботи зі стилістики та риторики <i>Елементи риторики в 5-9 класах. Уроки риторики в старших класах</i> <i>Методика удосконалення мовних знань, умінь і навичок з мови та культури мовлення учнів старших класів</i>	6
	Разом	72

8. Види контролю і система накопичення балів

Навчальні досягнення з дисципліни оцінюються за кредитно-трансферною системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100. Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної послідовності.

Вивчення дисципліни «Методика викладання російської мови» передбачає такі види контролю: усний контроль у вигляді індивідуального та фронтального опитування; письмовий контроль у вигляді контрольних робіт, самостійних письмових робіт, виконання індивідуальних та аудиторних завдань, поточного тестування.

№	Види контрольного заходу /кількість контрольних заходів/ кількість балів	Кількість контрольних заходів	Кількість балів за 1 захід	Усього балів
Розділ 1				
1	Підготовка, презентація й обговорення теоретичних питань та виконання завдань самостійної роботи на практичному занятті	4	0-5	20
2	Письмове виконання тестових/практичних завдань до Розділу 1: Теми 1-8 (за умови виконання тесту / практичного завдання не менше ніж на 85%)	1	0-10	10
Усього за Розділом 1		5		30
Розділ 2				
5	Підготовка, презентація й обговорення теоретичних питань та виконання завдань самостійної роботи на практичному занятті	4	0-5	20

6	Письмове виконання тестових/практичних завдань до Розділу 2: Теми 9-16 (за умови виконання тесту / практичного завдання не менше ніж на 85%)	1	0-10	10
Усього за Розділом 2		5		30
9	Підсумковий контроль у вигляді усного екзамену за білетами та виконання практичного завдання (індивідуальне проектне завдання)	1	Відповіді на питання білета 2*10=20 Інд. проектне завдання 20 0-40	40
Усього		11		100

Система накопичення балів, які може отримати студент, базується на таких критеріях:

1. Розкриття теоретичного матеріалу – від 0 до 1 бала:

– **1 бал** ставиться, якщо студент: ґрунтовно і повно викладає матеріал; виявляє повне розуміння матеріалу, обґрунтовує свої думки, застосовує знання на практиці, наводить необхідні приклади не тільки за підручником, а й самостійно складені; викладає матеріал послідовно й правильно з точки зору норм сучасної літературної мови; відповідь відзначається багатством словникового запасу, точністю використання морфологічних категорій і синтаксичних конструкцій; досягнута стильова єдність і виразність тексту завдання. Загалом допускається один недолік у змісті і один мовленнєвий недолік, одна граматична помилка;

– **0,75 бала** ставиться, якщо студент, висвітлюючи питання, дає відповідь, що задовольняє ті ж попередні вимоги, але допускає деякі помилки, які сам виправляє, та поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу і мовленнєвому оформленні, а саме: зміст викладеного матеріалу в основному достовірний, але є деякі фактичні неточності; є незначні порушення у послідовності викладу думок; лексична і граматична будова мовлення загалом досить різноманітна; стиль відповіді відзначається достатньою виразністю. У цілому допускається не більше двох недоліків у змісті і не більше трьох мовленнєвих недоліків; не більше двох граматичних помилок;

– **0,5 бала** ставиться, якщо студент виявляє знання і розуміння основних положень теми, але викладає матеріал не досить повно і допускає фактичні неточності і помилки у формуванні відповіді; не вміє глибоко і переконливо обґрунтовувати свої думки і відчуває труднощі під час добору прикладів; має незначний словниковий запас, використовує одноманітні синтаксичні конструкції; викладає матеріал непослідовно і допускає помилки в мовленнєвому оформленні. Загалом допускається: не більше чотирьох недоліків у змісті та п'яти мовленнєвих недоліків; не більше чотирьох граматичних помилок;

– **0 балів** ставиться, якщо студент не знає більшої частини вивченого матеріалу; допускає у формулюванні речень помилки, що спотворюють зміст відповіді; допускає багато фактичних неточностей; порушує послідовність викладу думок; має обмежений словниковий запас; часто трапляються випадки неправильного слововживання; не розуміє суті поставлених додаткових запитань.

2. Виконання практичного завдання, самостійної письмової аудиторної роботи – від 0 до 4 балів:

– **4 бали** ставиться, якщо студент виконав завдання без жодної помилки;

– **3 бала** ставиться, якщо студент допустив 1- 2 помилки;

– **2 бала** ставиться, якщо студент допустив 3-4 помилки;

– **1 бал** ставиться, якщо студент допустив 5-6 помилок.

3. Критерії оцінювання контрольних заходів.

Підсумковий контроль передбачає відповідь на 2 питання (теоретичне та аналітичне) в екзаменаційному білеті, кожне з яких оцінюється в 10 балів, та презентацію індивідуального проектного завдання, яке оцінюється 20 балами.

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів:

«відмінно»: ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь;

– «добре»: ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань, але у відповіді студента наявні незначні помилки;

– «задовільно»: ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача;

– «незадовільно»: виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ЗА ШКАЛОЮ ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

9. Рекомендована література

Основна

1. Бабанский Ю. К. Методи обучения в современной общеобразовательной школе. Москва : Просвещение, 1985. 158 с.
2. Баранов М. Т., Ладыженская Т. А., Львов М. Р., и др. Методика преподавания русского языка. Москва : Просвещение, 1990. 186 с.
3. Блинов Г. Й. Методика пунктуации в школе. Москва : Просвещение, 1978. 96 с.
4. Гончаренко С. І. Методика як наука. Київ-Хмельницький : Вид-во ХГПК, 2000. 182 с.
5. Державна національна програма «Освіта» (Україна ХХІ століття). *Освіта*. № 44, 45, 46.
6. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. Київ : Ленвіт, 2003. 261 с.

7. Караман С. Методика навчання української мови в гімназії. Київ : Ленвіт, 2000. 272 с.
8. Кочан Н. І., Захлюпана Н. М. Словник-довідник з методики викладання української мови. Львів, 2002. 249 с.
9. Методика вивчення української мови в школі. / за ред. О. М. Біляєва. Київ : Вища школа, 1987. 286 с.
10. Методика викладання української мови в середній школі / за ред. І. С. Олійника. Київ : Вища школа, 1989. 386 с.
11. Методика навчання рідної мови в середніх навчальних закладах. / за ред. М. І. Пентилюк. Київ : Ленвіт, 2000. 302 с.
12. Методика развития речи на уроках русского языка / под редакцией Т. А. Ладъженской. Москва : Просвещение, 1980. 268 с.
13. Онищук В. А. Урок в современной школе. Москва : Просвещение, 1982. 168 с.
14. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. Київ : А.С.К., 2005. 154 с.
15. Текучев А. В. Методика русского языка в средней школе. Москва : Просвещение, 1980. 504 с.

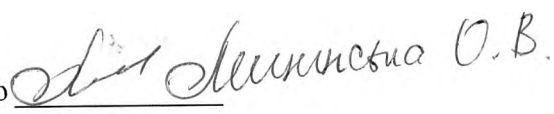
Додаткова

1. Голуб Н., Дяченко Н., Остапенко В., Шляхова В. Технологія сучасного уроку рідної мови. Черкаси: Відлуння, 1999. 148 с.
2. Довга О. М. Як писати твір. Київ : Просвіта, 1997. 158 с.
3. Капська А. Й. Педагогіка живого слова. Київ: ІЗМН, 1997. 148 с.
4. Освітні технології: Навчально-методичний посібник / За заг. ред. О. М. Пехоти. Київ: А.С.К., 2001. 146 с.
5. Пашковская Н. А., Иваницкая Г. М., Симоненкова Л. Н. Развитие речи учащихся. Київ: Радянська школа, 1983. 238 с.
6. Педагогічні інновації в сучасній школі. Київ : Освіта, 1994. 184 с.
7. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. Київ : А.С.К., 2005. 154 с.
8. Потапенко О. І. Гурткова робота з української мови в 4-8 класах. Київ : Радянська школа, 1989. 156 с.
9. Савченко О. Я. Розвивай свої здібності. Київ : Освіта, 1995. 159 с.
10. Савченко О. Я. Умій вчитися. Київ : Освіта, 1996. 162 с.
11. Стельмахович М. Г. Українська народна педагогіка. Київ : ІЗМН, 1997. 128 с.
12. Стріха А. Д., Гуревич А. Ю. Цікава граматики. Київ : Радянська школа, 1991. 256 с.
13. Ярошенко О. Г. Групова навчальна діяльність школярів: теорія і методика. Київ : Партнер, 1997. 178 с.

Інформаційні ресурси

Все для вчителів, учнів, батьків. URL : <http://superschool.com.ua/>
 Всеукраїнський рекламно-інформаційний журнал «Сучасна освіта». URL : <http://www.s-osvita.com.ua>
 Вчителю-словеснику. URL : <http://1slovo.ucoz.com/>
 Вчитель вчителю, учням та батькам. URL : <http://teacher.at.ua/>
 Генерація документів: навчальні матеріали. URL : <http://gendocs.ru/>
 Дивослово: щомісячний науково-методичний журнал Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України. URL : <http://dyvoslovo.com.ua/>
 Для вчителя російської мови та літератури. URL : www.uroki.net/docrus.htm
 Електронна бібліотека спеціальної філологічної літератури. URL : <http://philology.ruslibrary.ru/>
 Електронна версія газети «Російська мова». Сайт для вчителів «Я йду на урок російської мови». URL : <http://rus.1september.ru>
 Енциклопедія «Мовознавство». URL : <http://russkiyjazik.ru/>
 Записник сучасного вчителя. URL : <http://notatka.at.ua/>
 Інформаційно-методичний сайт. URL : http://ippo.org.ua/index.php?option=com_frontpage&Itemid=1
 Інфотека методичних матеріалів. URL : http://infoteka.intergu.ru/index.asp?main=res&id_subject=23#
 Каталог освітніх ресурсів з російської мови. URL : [http://www.edu.ru/modules.php?op=modload&name=WebLinks&file=index&l_op=viewlink&cid=299&fids\[\]=279](http://www.edu.ru/modules.php?op=modload&name=WebLinks&file=index&l_op=viewlink&cid=299&fids[]=279)
 Методичний портал. URL : <http://metodportal.net/>
 Міжнародна асоціація вчителів російської мови та літератури. URL : www.mapryal.org
 Наша школа: Портал вчителів України. URL : <http://www.nashaskola.org.ua/>
 Освіта.ua. URL : <http://osvita.ua/>
 Освітній портал - все про освіту в Україні. URL : <http://www.osvita.org.ua>
 Освітній портал – допомога вчителю-словеснику, студенту-філологу. URL : www.pedved.ucoz.ru

Освітній сайт вчителя російської мови і літератури Леонтьєвої. URL : <http://uchitel.cuba-vision.com/index.asp>
 Острів знань. URL : <http://ostriv.in.ua/>
 Російський філологічний портал. URL : <http://philology.ru/default.htm>
 Російська мова. Державні стандарти. URL : <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/derzhavni-standarti>
 Російська мова. Шкільні підручники. URL : <https://mon.gov.ua/ua/tag/pidruchniki>
 Російська мова: шкільні програми. URL : <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi>
 Сучасна російська мова: електронний підручник. URL : <http://www.hi-edu.ru/e-books/xbook107/01/index.html?part-005.htm> <http://www.gumfak.ru/russian.shtml>
 Українська педагогіка. URL : <http://ped.sumy.ua/>
 Українська філологія. URL : <http://filology.info/>
 «Уроки» (www.urok1.ru), «Методики» (www.metodiki.ru), «Посібники». URL : (www.posobie.ru)
 Учительський портал. Уроки, презентації, контрольні роботи, тести. URL : www.uchportal.ru
 Фестиваль педагогічних ідей «Відкритий урок». Викладання російської мови. URL : <http://festival.1september.ru/subjects/8/>

Погоджено
 Навчальний відділ
 « 09 » вересня 2019 р.

Додаток до п. 8 «Види контролю і система накопичення балів»

Заплановані результати навчання	Форми та методи досягнення результатів навчання
<p>3. Організувати процес свого навчання й самоосвіти.</p> <p>4. Розуміти фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства.</p> <p>8. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови (мов) і літератури (літератур), що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання в професійній діяльності.</p> <p>9. Характеризувати діалектні та соціальні різновиди мов(и), що вивчаються(ється), описувати соціолінгвальну ситуацію.</p> <p>11. Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами.</p> <p>12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.</p> <p>15. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.</p> <p>17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання</p> <p>18. Мати навички управління комплексними діями або проектами при розв'язанні складних проблем у професійній діяльності в галузі обраної філологічної спеціалізації та нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах.</p>	<p>Лекційне заняття</p> <p>Практичне заняття</p> <p>Самостійна робота</p> <p>Традиційні методи: пояснювально-ілюстративний (лекція, пояснення, евристична бесіда, робота з книгами / джерелами, інструктаж); репродуктивний метод навчання (вправи); метод проблемного викладу матеріалу (дискусія); частково-пошуковий метод (спостереження); дослідницький метод навчання (самостійна робота).</p> <p>Інноваційні методи навчання: інтерактивні методи: робота в парах та групах, коло ідей, мозковий штурм, навчаючи учись, дерево рішень, мікрофон, асоціативний куш, рольові ігри та імітаційні моделювання, технології опрацювання дискусійних питань, «світлове кафе»; методи візуалізації: інфографіка, ментальні карти, інтерактивні плакати, «хмаринки слів», лепбук; методи розвитку критичного мислення: сторітелінг, фішбоун, SWOT-аналіз; індивідуальні та групові дослідницькі проекти; інформаційно-комунікаційні та хмарні технології; тренінгові технології.</p>